

SZÖVEG –

DR. BALI JÁNOS, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet igazgatója

MAGYAR DIASZPÓRÁK A VILÁGBAN

Míg a Kárpát-medencében többen vagy szórványban élő magyarok őseik szülőföldjén élnek kisebbséget alkotva – őket elsősorban a trianoni határváltoztatás szakította el Magyarországtól –, addig a diaszpóramagyarság közösségei főként politikai vagy gazdasági okokból elinduló kivándorlások következtében szerveződtek meg a Kárpát-medencén kívül. A kivándorlók a legtöbb esetben nem akarták véglegesen elhagyni szülőföldjüket, azt tervezték, hogy vagyona szert téve vagy a politikai helyzet változásával hazaköltöznek, s otthon boldogulnak. Az egyre hosszabb távolban töltött idő és a kinti gyökerek erősödése azonban a legtöbb esetben csökkentette a hazatelepedés esélyét. >

◆ A TÖRTÉNELEM SODRÁBAN

Az 1848-49-es szabadságharc leverésétől számíthatjuk a kivándorlás nagyobb hullámain. A politikai alapon hozott döntést az 1860-as évektől mindinkább a munkanélküliségből és a paraszti birtok elaprózódásából következő gazdasági kiútkeresés váltotta fel.

Az I. világháború, majd Trianon egyszerre eredményezett politikai és gazdasági válságot, így a kivándorlás két motívuma összekapcsolódott.

Az 1940-es években (a zsidótörvények, világháborús válság, vészkorszak idején, majd a kommunista párt diktatúrájáig vezető átmeneti időszakban) több, különböző összetételű kivándorlási hullám is csökkentette a Kárpát-medencei magyarság lélekszámát.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését követő hetekben mintegy 200 ezer magyar hagyta el az országot, időarányosan ez volt a legnagyobb hullám.

A Kádár-korszakban az egypártrendszer igyekezett megakadályozni a „nyugatra szökést”, és – illegálisnak nyilvánítva – a pejoratív „disszidálás” fogalommal illette. A részben politikai, részben gazdasági okokra visszavezethető kivándorlást ebben az időszakban kevesen kockáztatták meg. Az 1989-90-es rendszerváltást követően, a demokrácia korában, a kivándorlás leginkább gazdasági természetűvé vált. A 2004. évi EU-csatlakozás következtében szabadabbá vált munkaerőpiac felerősítette a kivándorlás folyamatát, az újonnan kivándorlókról azonban még nem tudhatjuk, diaszpórává válnak-e, vagy idővel az őket körülvevő társadalomba asszimilálódnak, esetleg továbbvándorolnak, vagy hazaköltöznek.

SZÉTSZÓRT DIASZPÓRA-KÖZÖSSÉGEK

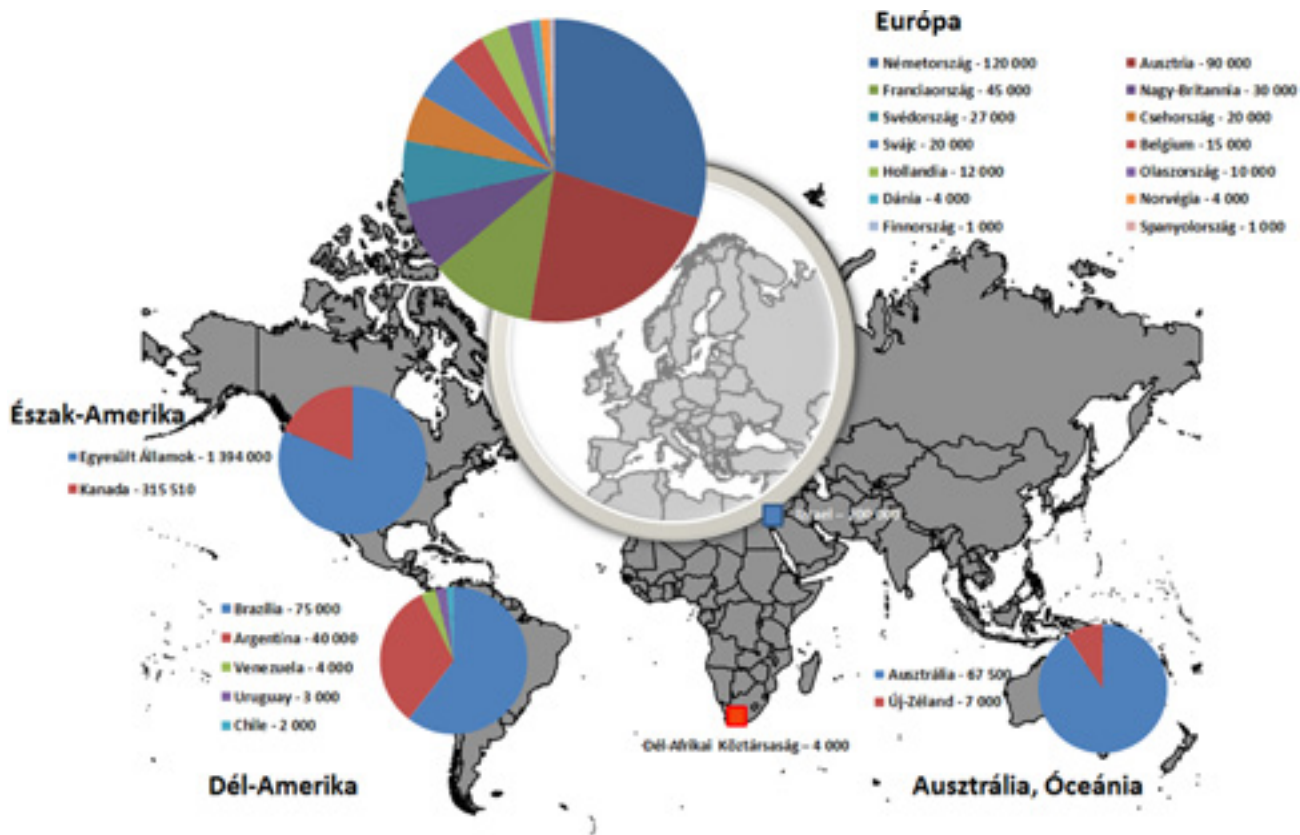
A diaszpóra-magyarság a legnagyobb számban Észak-Amerikában és Nyugat-Európában él, de szép számmal vándoroltak magyarok Dél-Amerikába, Észak-Európába és Ausztráliába is. Csak becslést adhatunk a diaszpórában élő magyarok számáról.

A nagyvilágban szétszórt diaszpóra-közösségek igen eltérő állapotúak és nagyságúak. Helyzetüket befolyásolja az eredeti kivándorlási hullám (időpont és ok), a többségi állam asszimilációs politikája, az anyaországgal és a többi diaszpóra-közösséggel fenntartott kapcsolat intenzitása. Különböznek a magyar nyelvtudás és nyelvhasználat helyzetét, a magyar világ fenntartásának szervezeti kereteit és lehetőségeit illetően is. A nagyobb és összetartóbb magyar közösségek életében az egyház vagy a cserkészlet tevékeny részt vállal.

HAZATÉRÉS, VISSZAILLESZKEDÉS A MAGYAR KÖZEGBE

Magyarország az 1989-es rendszerváltást követően nyitott a határokon kívül élő magyar közösségek felé. Az anyaországi támogatások kezdetben elsősorban a szomszédos országokban élő magyar kisebbségi közösségek felé irányultak. Diaszpóra-közösségeket támogató törvények, fórumok és programok csak 2010 után, a polgári kormányzat hatalomra kerülésével jöttek létre. A Nemzeti Összetartozás melletti tanúságtétel törvényének megalkotása és a magyar állampolgárság kiterjesztése, illetve a külhoni magyaroknak is szavazatot biztosító, országgyűlési képviselők választásáról szóló törvény módosítása a diaszpórában élő magyarokra is vonatkozott, ezek a törvényi rendelkezések őket is szorosabban kötötték az anyaországhoz. 2011-ben megalakult a Magyar Diaszpóra Tanács, amelynek évente tartott ülésai teret adnak a magyar diaszpóra-szervezetek vezetőinek egymás közötti, valamint a magyar kormánnyal folytatott párbeszédére. Az ezt követő években a Nemzetpolitikai Államtitkárság több olyan programot indított el – 2012-ben a Julianus Programot, 2013-ban a Kőrösi Csoma Sándor Programot, valamint a Mikes Kelemen Programot –, amelyek kifejezetten a diaszpóra felé irányulnak. A magyarországi nemzetpolitika számára fontos a világ másik felére szakadt magyarsággal az élő kapcsolat fenntartása, illetve

Ábra: Magyar diaszpóra a világban
(forrás: Nemzetstratégiai Kutatóintézet, a Nemzetpolitikai Államtitkárság Magyar Nemzetpolitika – A nemzetpolitikai stratégia kerete c. dokumentuma alapján)

olyan oktatási projektek megfogalmazása, amelyek elősegítenek a diaszpórában élő fiatalok magyarországi tanulási lehetőségét, ezáltal a magyar közegbe való be-, illetve visszaailleszkedésüket és szocializációjukat.

2017. július 3-9. között a Nemzetstratégiai Kutatóintézet társszervezői szerepvállalásával harmadszor rendezték meg Felsőtárkányban a *Magyar Ifjak Világtalálkozóját*, amelyen a világ minden tájáról érkezett, magyar gyökerekkel rendelkező fiatalok számára egy szakmai előadás keretein belül az NSKI küldetése és tevékenysége is bemutatásra

került. 2017 tavaszán a Rákóczi Szövetség meghívására diaszpórában élő fiatalok látogattak el Magyarországra, budapesti programjuk egyik állomása a Nemzetstratégiai Kutatóintézet volt, ahol betekintheztek a Nemzeti Integrációs és Kárpát-medencei Hálózatfejlesztési Igazgatóság munkájába, a Kutatási, Stratégiai és Koordinációs Igazgatóság feladataiba, a Kárpát-haza szakértői hálózattevékenységébe, valamint megismerhették a Márai Sándor Kutatási Program Kós Károly Honismereti és Szülőföldkutató Tábora kapcsán elvégzett migrációkutatóst. ♦